

Bilderbuch

(*picture book*, obrázková kniha, obrázkový příběh)

- Německá internetová encyklopedie Wikipedia pod slovníkovým heslem bilderbuch uvádí: „Obrázková kniha je žánr tvořící součást dětské literatury. Definice a historie obrázkové knihy jsou úzce spjaty se změnami společenských představ. Původně byl tento pojem používán pro každou knihu, která byla opatřena ilustracemi. V dnešní době se pod tímto pojmem rozumí kniha pro děti, které ještě neumí číst nebo se čtením teprve začínají. Obrázky zde zaujímají řídicí roli, ačkoli existuje úzká souvztažnost mezi obrázkem a textem. Obrázkové knihy mají zpravidla nepatrný rozsah (všeobecně kolem 30 stran) a vyskytují se ve všech formátech.“¹
- Anglické a americké publikace termín obrázkové knihy² nedefinují striktně, ale zaměřují se spíše na vymezení obecných funkcí a účelů obrázkové knihy ve vztahu k recipientovi. „Dobrý příběh obrázkové knihy má originální sílu pobavit a obohatit. Krása, humor a náležitosti umělecké interpretace vnáší vhodně zvolenými slovy do příběhu představitost. Obrázkové knihy jsou velice důležité pro malé děti, jejichž úroveň zájmu překoná jejich čtenářské schopnosti. Obrázky nedělají knihu pouze atraktivnější, musí zprostředkovat stejné poselství jako psané slovo. Dítě čte obrázek stejně jako dospělý čte doprovodný text. Příběh a ilustrace by měly být natolik jednotné, že dítě samo bude schopno vyčíst smysl příběhu skrz obrázky.“³
- „Obrázková kniha je kniha, ve které jsou obrázky navrženy tak, aby byly součástí textu. Splynutí obou složek – obrázku a textu je podstatné pro jednotnou prezentaci. Toto splynutí neexistuje v ilustrované knize. Jinak řečeno, obrázky jsou větším rozšířením textu. Mohou obohatit interpretaci textu, ale nejsou nezbytné pro jejich pochopení. Ilustrované knihy jsou obvykle psány pro ty děti, které již dosáhly potřebné dovednosti plynulého čtení. **Obrázková je ta, která převede své poselství skrze dvě média, skrz umění ilustrace a umění psaného slova. Obě média musí nést část vyprávění a vzájemně se doplňovat, prolínat.** Obrázkové knihy nelze důsledně spojovat s počátky čtení. Většina obrázkových knih žádá zprostředkovatele, který dítěti text přečte. Obrázkové knihy jsou psány pro zájem a pobavení malých dětí, nejsou napsány s cílem zvýšit úroveň četby dítěte. Tento druh knihy počítá s omezenou slovní zásobou ve vztahu ke slovní zásobě a možnostem chápání malého dítěte. Trend rostoucího počtu vydávaných obrázkových knih odráží zvýšenou roli masmédií v lidské společnosti a větší roli vizuální komunikace v knihách samotných.“⁴
- Podle Svatavy Urbanové je obrázková kniha je „svébytným funkčním žánrem, kdy je důraz kladen na vizuální komunikaci, dominantní postavení obrazu vzhledem k textu (v poměru 3:1), podstatná je dynamicky výtvarná kompozice, spojující slovo a obraz a

---

¹ Jedná se o volný překlad z němčiny, WIKIPEDIA (online). c2006, poslední revize 15.2.2008. [cit. 15.1.2008]
Dostupný z: <http://de.wikipedia.org/wiki/Bilderbuch>

² Pod anglickým heslem picture book.

³ Smith, Dora V.: Fifty years Children`s book 1910-1960: Trends, Backgrounds, Influences. Illinois 1960.

⁴ Huck, Ch.S., Young Kuhn, D.: Children`s literature in the elementary School, Holt, Rinehart and Winston, Inc. USA 1968.

jejich vzájemné prolínání, a celková úprava knižní formy jako kompaktního výtvarného artefaktu.“⁵

- Obrázková kniha je kniha určená nejmenším dětem, které ještě neumí číst; je v ní zvýrazněna role ilustrátora, zatímco autor textu záměrně vystačí s menším dějovým i textovým rozsahem tak, aby dítě samo, díky své představivosti, mělo dost prostoru dotvořit si příběh i prostředí, ve kterém se děj odehrává; optimální poměr ilustrací a textu je 3:1, přičemž obraz i text tvoří komplexní, provázaný celek; celkový počet stran knihy by neměl být příliš vysoký;⁶ celkovým provedením by obrázková kniha měla být literárně estetickým artefaktem, tedy kvalitním hodnotovým nosičem prvotního kontaktu dítěte s literaturou (s.20).
- Označení obrázková kniha je v přesnějším slova smyslu používáno jako termín pro určitou formu ztvárnění žánru nebo žánrové varianty literatury pro děti a mládež.

Zdroj:

Knitlová, M. (2008). *Obrázková kniha v literatuře pro děti a mládež v 90. letech a současnosti* (Diplomová práce). Brno: Masarykova univerzita, 2008.

---

⁵ Urbanová, S. a kol.: *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004.

⁶ H. Benediková k tomuto uvádí, že celkový počet stran by neměl převýšit čtyřicet osm. Z její studie nevyplývá relevantní důvod pro tento počet stran.

Seznam možných titulů

(pokud uvažujete o knize, která není na seznamu, je třeba její výběr konzultovat)

- Renata Bellingerová: O zlaté mrkvi
- Josef Brukner: Obrazárna
- Pavel Čech: O Čertovi
                          O Klíči
                          O Zahradě
                          O Mráčkovi
- Hana Doskočilová: Pět přání
                          Velryba a pruhované tričko
- Monika Elšíková: Jonáš a velryba
- Antoine de Saint-Exupéry   Malý princ
- Jostein Gaarder: Anton a Jonatán
                          To je otázka
                          Haló, je tu někdo?
- Paolo Guarnieri: Chlapec jménem Giotto
- Olga Hejná: Jak si mořský koník, mořská jehla a hvězdice udělali malé milé moře
- Petr Horáček: Papuchalk Petr
                          Husa Líza
- Eelke de Jong,
Cornelius Bakker: Bludný bruslař. Pověsti a báchorky z Nizozemska a Flander
- Petra Kubáčková: O andělovi, noční můře, statečném medvídkovi, hodném slonovi, opici a divoké huse
- Milena Lukešová: Holčička a déšť
                          Zlatohlávek
                          Jakub a babí léto
                          Bílá zima
                          Čáp
                          Neuleť, ptáčku
                          Oslíčkové
- Daisy Mrázková: Nádherné Úterý
                          Můj medvěd Flóra
                          Slon a mravenec
                          Co by se stalo, kdyby...

Alois Mikulka: Večerní dívánky
Svět v obrazech
O smutném tygrovi

Anna Neborová: Oskar a Mimi

Iva Pecháčková: Legenda o Golemovi

Tereza Říčanová: Noemova archa
Kozí knížka

Maurice Sendak: Tam, kde žijí divočiny
Brundibar (podle Brundibára A. Hoffmeistera)

Petr Sís: Tři zlaté klíče
Strom života
Tibet, tajemství červené krabičky
Zed'
Hrej, Mozarte, hrej
Podivuhodný příběh Eskymo Welzla

Martina Skala: Strado & Varius

Frank Tashlin: Medvěd, který nebyl
O vačici, která se nesmála

Miloslav Topinka: Martin a hvězda

Dagmar Urbánková: Adam a koleno
Byl jeden dům
Chlebová Lhota

Ludvík Vaculík: Petr má medvěda nebo co

Jan Vodňanský: Pojd' se dívat, pojd' si hrát, na to, co je protiklad

Eva Volfová: Kočička z kávové pěny

Magdalena Wagnerová: Záhada č. 28

Štěpán Zavřel: Létající dědeček